

2. Ільницький М. Іван Драч: нарис творчості. К.: Рад. письменник, 1986. 221 с.
3. Копистянська Нонна Хомівна. Жанр, жанрова система у просторі літературознавства. Л.: ПАІС, 2005. 368 с.
4. Літературознавча енциклопедія: у двох томах. Т. 2 / авт.-уклад. Ю. І. Ковалів. К.: ВЦ «Академія», 2007. 624 с. (Енциклопедія ерудита).

References:

1. Drach I. F. Poemy / uporiadkuv. ta pisliamova A. Tkachenka; Peredm. M. Zhulynskoho. K.: Heneza, 2006. 512 s.
2. Ilnytskyi M. Ivan Drach: narys tvorchoosti. K.: Rad. pismennyk, 1986. 221 s.
3. Kopystianska Nonna Khomivna. Zhanr, zhanrova systema u prostori literaturoznavstva. L.: PAIS, 2005. 368 s.
4. Literaturoznavcha entsyklopediia: u dvokh tomakh. T. 2 / avt.-uklad. Yu. I. Kovaliv. K.: VTs «Akademiiia», 2007. 624 s. (Entsyklopediia erudyta).

УДК 821.161.2-3.09"18/19"Н. Кобринська: 17.022.1

Олександр Ткачук

доц., к. філол. н. (м.Тернопіль)

DOI 10.25128/2617-3427 19.51.10

Трансформація наративних технік у малій прозі Наталі Кобринської

У статті розглядаються особливості наративної ситуації оповідань та повісті Н.Кобринської. Письменниця моделює психологічний аналіз через сповідальні саморефлексії персонажа, які інтегруються у мовлення наратора, формуючи псевдодієгетичний наратив. Аналізується роль розповідача у моделюванні сенсуального досвіду людини у контексті стереотипів соціальної ролі жінки, морально-психологічних та суспільних конфліктів. Досліджується як наратор виражає враження персонажа, формулює мотиви вчинків, соціальні детермінанти життєвої ситуації, що впливають на людину. Простежуються наративні прийоми у творах збірки «Казки» та ліричних мініатюрах.

Ключові слова: *нарративна ситуація, невласне прямий дискурс, псевдодієгетичний нарратив, психологічний етюд, фокалізація.*

Tkachuk O. Transformation of narrative techniques in Natalia Kobrynska's short prose.

The article considers the narrative situation peculiarities of N. Kobrynska's stories and novels. The writer simulates psychological analysis through the confessional self-reflections of the character, which are integrated into the narrator's speech, forming a pseudo-diegetic narrative. There is analyzed the narrator's role in modeling the sensual experience of a person in the context of stereotypes of the social role of women, moral, psychological and social conflicts. The article is a research of how the narrator expresses the impression of the character, formulates the motives of actions, social determinants of life situations that affect a person. Narrative techniques can be traced in the works of the collection "Fairy Tales" and lyrical miniatures.

Key words: *narrative situation, improper direct discourse, pseudo-diegetic narrative, psychological study, focalization.*

Постановка наукової проблеми та її значення.

Літературний дебют Наталі Кобринської відбувся у 1883 році на засіданні віденського товариства студентів-українців, на якому Остапом Терлецьким було зачитане її оповідання «Пані Шумінська». Підтвердженням намірів молодого авторки працювати на літературній ниві та говорити від імені жінок стало видання українського жіночого альманаху «Перший вінок». Поряд з публіцистичними працями Кобринська подала до нього і художні твори: «Пані Шумінська» і «Судія». Саме 1880 – 1895 рр. – найплідніший період в літературній діяльності Н.Кобринської. Його підсумовують збірки оповідань «Дух часу» (1899) і «Ядзя і Катруся» та інші оповідання»(1904). Серед них вирізняються твори з використанням фольклорної фантастики, тяжінням до містицизму та твори з акцентом на психологізмі. Сильова еволюція письменниці в бік модернізму не лишилась поза увагою прижиттєвої рецепції, але вона переважно применшувала цінність таких художніх пошуків. Цю тенденцію продовжили і радянські

літературознавці, які схвально відгукувались лише про соціальні мотиви ранніх творів Кобринської. Натомість сучасні дослідники вказують на тенденційність оцінок, які ґрунтуються на протиставленні реалістичних та модерністичних творів, коли схвальні оцінки отримують лише соціально-побутові оповідання [5, с.409]. Ідейно-естетична еволюція письменниці ставить питання про зміну оповідних форм письменника, тим більше, що мала проза цього періоду стрімко розвивається в наративному вимірі.

Аналіз досліджень цієї проблеми.

Проза письменниці з точки зору ідейно-естетичної еволюції та поетики розглядається у статті М.Легкого. Дослідник відмітив, що перехід від реалізму до модернізму не був поступовим, у творчості митця чергуються оповідання й повісті з фрагментарними творами: ескізами, етюдами, психограмами. Модерністські пошуки відбуваються у образній сфері, звертанні до міфології й намаганні передати найтонші порухи людської душі [3, с.114]. Як відомо, психологізація – це провідна тенденція розвитку малої прози цього періоду, вона тісно пов'язана з імпресіоністичною манерою оповіді. Прикметним є те, що письменниці в своїй стильовій манері виділила естетичну категорію «вражіння». А.Швець відзначила, що свою творчу манеру Кобринська визначила як напрям «настрою»: «Абсолютизуючи головну сугестивну роль вражень в рецепції художнього твору, Кобринська вважала їх конституюючим естетичним формантом і категоріальним мистецьким концептом напрямку «настрою»[6, с.181]. Настанова на передачу суб'єктивного бачення неминуче видозмінює нарративну ситуацію твору в порівнянні з традиційною реалістичною розповіддю. Аналізуючи творчу спадщину Кобринської, дослідники звертали увагу на окремі аспекти нарративного дискурсу. Зокрема у монографії Л.Томчук приділено увагу поетиці саморефлексії[4]. Суттєві міркування про нарративні прийоми зустрічаємо у монографії Н.Швець «Жінка з хистом Аріадни. Життєвий

світ Наталії Кобринської в генераційному, світоглядному та творчому вимірах»[5].

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження; Оповідання «Дух часу», яке дало назву збірці – це дебютне оповідання письменниці, первісна назва «Пані Шумінська». Героїня Кобринської, попадає Шумінська згадує прожите життя. А.Швець відмітила використання хронологічного аналепсису, який є смислотворчим центром оповіді та настанову на суб'єктивність нарації[5, с. 441]. Розповідь веде третьоособовий наратор, який через вільний непрямий дискурс передає думки пані Шумінської. Її спогади, роздуми, жалі – це ілюстрація старосвітських переконань. Їй боляче сприймати те, що її сини не хочуть бути священиками. Думка про те, що на весіллі гості побачать, що зять не попівського роду не дає їй спокою. Навіть те, що донька вибирає собі чоловіка через кохання, додає матері клопоту. Вона переживає, навіть з того, що доньку на людях супроводжує милий, адже це породжує пересуди: «Люде шептали поміж собою, що мати дозволяє на такі романси. Романси – то страшний закид для добре, морально вихованої дівчини». Прагнучи зберегти вікові традиції, мати не помічає як стає духовно відірваною від дітей. Цей розрив постає як «дух часу», що про нього з жалем міркує героїня. В творі використовується псевдодієгетичний наратив, оскільки мовлення персонажа стає непримітним серед дискурсу наратора. Це дозволило Кобринській передати події широкого часового проміжку від шістнадцятирічного віку, коли вона вийшла заміж і до шістдесятилітнього – теперішнього часу розповіді. Наратор передає погляди героїні на події, наводить самі факти і подає емоційний стан героїні. Останній плавно переходить у вислови самого персонажа, які читач може вирізнити через окличну інтонацію: «Ох! Кілько-то добрих хлопців, дітей порядних родичів у пало жертвою великого міста!»[2, с.29]. Це дозволяє відтворити кут зору героїні, її сприйняття суспільних, звичаєвих, побутових змін, які відбуваються в житті сім'ї. Така наративна ситуація дозволила робити

узагальнення, що виявляється на кінець оповідання, де письменниця влучно передала розповідану історію в алегоричній картині: мати стає подібна до квочки, яка вивела качата. Вона піклується про них, оберігає від усього аж раптом на березі водойми вони спочатку з острахом, а далі сміливо пішли на воду. «Надармо мати бігає берегом і кличе роздираючим голосом. Молоде покоління не оглядається і не чує її поклику». Авторка не осуджує, не висміює свою героїню, вона вказує на причину такої зашкарублості поглядів. Для неї її дім став цілим світом, – говорить розповідач: «Не бачила вона більше простору, лиш, що з-за его вікон, не вибігала гадкою поза його стіни»[2, с.27]. Саме такі відступи-узагальнення наратора і формують уявлення читача про змальовану ситуацію. Вони виступають своєрідними рамками, які увиразнюють суб'єктивні відчуття Шумінської й формують ідейно-естетичний зміст твору.

Ця думка про обмеженість поглядів на життя, брак освіти, відсутність уявлення про нові можливості реалізації для жінки звучить також у таких творах Кобринської як «Задля кусника хліба», «Ядзя і Катруся» та ін. Галя з оповідання «Задля кусника хліба» мріє лише про те, щоб влаштувати свої життя з матеріально забезпеченим чоловіком з духовенства, що зрештою призводить її до краху. Мотивами твір перегукується з повістю О.Кобилянської «Людина», недаремно повість останньої присвячено Н.Кобринській. Розповідною манерою цей твір наслідує класичну реалістичну прозу. Вже вступна пейзажна картина, опис села Березівка, нагадує твори Нечуя-Левицького. Третьоособовий розповідач визначає сприйняття читачем дієтичної історії через свої судження та оцінки. Він вдається до пролепсису, коли вказує, що в майбутньому Галя познайомиться з домом декана ближче: «Сердешна! не гадала вона ще тогді, що з домом їх ближче познакомяться»![2, с.46]. Міркування наратора, так само як в «Дусі часу» висловлюють авторську позицію стосовно феміністичної проблематики: «Упокорена долею через смерть батька, вона так добре пізнала, що то

біда, що прив'язане до мужчини не хотіла відлучити від його становиська і від забезпечення, яке він може дати жінці»[2, с.49]. Також думки з цих питань висловлює сама героїня, наприклад, замислюється над ідеєю власної праці, а не лише сподіватися на заробіток чоловіка: «Мала би мало, але своє власне. Працюючи враз із чоловіком, знала би, що приспорює собі добра, а не лиш до часу ужиткує працю чоловіка»[2, с.58]. Прагнучи мотивувати, чому героїня не стала на цей шлях, Кобринська вводить в історію сцену, де Галя спостерігає, як в селі п'яний чоловік б'є жінку. При цьому у формі невластне прямого дискурсу передається її відраза до долі сільської жінки. Тим не менше, в оповіданні домінує мовлення наратора, який розповідає про події та відчуття персонажів, з вкрапленням окремих сцен та мовлення персонажа, переважно у формі невластне прямого дискурсу. Попри таку традиційну наративну ситуацію майстерність письменниці виявилися в промовистих описах, символічних образах, також критики відзначають внутрішню рефлексійність та психологічний паралелізм[5, с.434].

Повість «Ядзя і Катруся» в цьому контексті розширює феміністичну проблематику в українській літературі, залучаючи життя польської дрібномаєтної шляхти. Це найбільший за обсягом твір письменниці. Він побудований на протиставленні двох доль: польської панночки Ядзі та бідної української дівчини Катрусі. Доля їх поєднала в дитинстві, але скоро їхні шляхи розійшлися. Життя молодій шляхтянці Ядзі підпорядковане пошуку вигідної партії. Для цього сім'я витрачає значні кошти, щоб виводити доньку на світські заходи до Львова. Як і Галя з оповідання «Задля кусника хліба», Ядзя стикається з тим, що кавалери цікавляться передусім її статком. Так само, як і Галя, вона не бачить своїм обранцем будь-кого не з її стану. Відтак її життя стає сірим і буденним. «Одностайність однак життя, без живіших вражінь, молодечих поривів і руху убивала її вразливу душу і шкідливо впливала на молодий організм», – констатує наратор. Прикметним є те, що єдиним заняттям, що розворушує її душу стає благодійність. Вона допомагає

селянам ліками, збирає кошти на потребу селян, яким град знищив врожай.

Контрастом розміреному плину життя Ядзі, є нужденне життя Катрусі, яка рано стала сиротою і змушена перебувати на заробітках. Можна погодитись з міркуваннями М.Грушевського, що історія Ядзі поступається оповіданню про Катрусю [2, с.15]. Різниця долі героїнь підкреслює і зміна форми розповіді. Якщо про перипетії життя Ядзі ми дізнаємось з розповіді наратора, то Катрусю постає перед читачами в сценах. То вона жартує з хлопцем, то на заробітках на Буковині, немов у її житті нема місця спокою, меланхолійному настрою панночки. У цих епізодах перед нами постає зовсім інший жіночий темперамент ніж у попередньої героїні. Ці сцени настільки широкі, що письменниця вводить в них етнографічний матеріал – народні пісні. Проте, так само парубки оцінюють дівчину не за її вроду чи розум, а за майновий стан. У сюжетній лінії Катрусі письменниця краще змодельовала інтригу, пов'язану зі стосунками з Іваном.

Здобутком письменниці є те, що вона не ідеалізує своїх героїнь, але й не зображає негативними персонажами (особливо це стосується образу Ядзі, адже традиційно в українській літературі пани замальовувалися з негативного боку). Кобринська підводить читача до висновку, що жінка повинна брати активну участь у громадському житті, не підміняючи її дріб'язковою благодійністю, яка, як показано на долі Катрусі, не може допомогти простій людині. Можна помітити, що у повісті зменшується роль слова наратора, персонажі розкривають в дії, і вже не переважає характерне для оповідань розкриття характерів через рефлексію.

Глибше питання особистої долі людини у зв'язку з суспільними питаннями порушується в оповіданні «Судія». Матеріальні проблеми у середовищі патріотично налаштованої молоді, призводять до конфлікту між приватним життям та громадянським обов'язком. А.Швець зазначає, що в цьому психологічному етюді (за визначенням І.Денисюка) письменниця продовжує розвивати «техніку сповідального наративу»[5, с.466]. Так само, як і в «Дусі

часу» розповідь веде наратор, який через невласне прямий дискурс передає міркування, думки персонажа. Спогади суді визначають сюжетно-композиційну організацію, в якій ключові події життя виступають окремими епізодами, що надає творові фрагментарної композиції. Об'єднуючим є обрамлення: після трудового дня герой біля полум'я печі згадує прожите життя. Особливістю наративної ситуації етюдю є дотримання наратором зовнішньої стосовно інших персонажів фокалізації. Розповідач обмежений рівнем знання свого героя. Суддя виступає носієм кута зору, показовим у цьому плані, є оцінка причин вибору його товариша, який одружився з полькою: «Сей чоловік або споневірився чутем свому народові, або не вважав жінку навіть спосібною до того почуття, котрим пишаєся мужчина, не визнавав, що для неї також повинні бути свідомі і милі інтереси її рідного народу»[2, с. 78]. Використання сцени фантастичних видінь героя підкреслює увагу письменниці не стільки соціальної проблематики, а до психічного життя героя, душевної боротьби та типової для модернізму проблеми морального падіння.

Оповідання Кобринської «Виборець» (1889 р.) натомість моделює душевні сумніви героя більш імпліцитно. Це історія селянина Якіма Мачука, який долею випадку став виборцем. Для нього це невідома роль, яка до того ж викликає лише клопоти, відволікає від роботи. Наратив оповідання побудований з численних сцен, під час яких читач знайомиться з процесом виборів, як і з ним вперше стикається Яким. Поступово він дізнається про свою роль у відстоюванні прав українців, адже вибір відбувається між представником польського панства та українським делегатом зі Львова. Цікаво, що сільський священик грає активну роль у відстоюванні прав українців. Натомість війт пропонує йому гроші за те, щоб той проголосував за польського пана. Аргументуючи це тим, що вибір все одно між панами, війт намовляє Якіма, мовляв, вони думають лише за себе: «пани та попи знають своє, а мужики своє». Він прагне посіяти сумніви, що вибір українського посла щось змінить для простого народу. Гострий конфлікт знаходить

відбиття і в душі героя. Кобринська вдається до використання внутрішнього монологу героя, який передається цитатним дискурсом, а не невласне прямим, як це було поширено в її попередніх творах. Наратор докладно фіксує почуття персонажа, пояснює його мотиви в кожний момент дії. Під час виборів Яким усвідомлює свою відповідальність і вдається до виняткового вчинку, публічно відмовляється від грошей та голосує за українського кандидата. У творі є промовиста деталь, про свій вчинок Яким читає в газеті, його хвалять за чесний поступок. Як його ім'я, так і сам Яким вийшов з тихого закутка, і тепер він усвідомив відповідальність за рідну землю. Письменниця показала появу національної самосвідомості селян, до речі завдяки виборам Яким дізнається, що такі самі українці живуть під владою російського царя.

Наступний етап творчості письменниці засвідчує збірка оповідань «Казки» (1904 р.). Психологізм, який проявлявся в попередніх оповіданнях, поглиблюється в творах 1890-1900 рр. Наприклад, оповідання «Душа» авторка називає психологічним ескізом. Тепер у рецепції художнього твору головну роль вона відводить враженням. У листі до І.Франка Кобринська пише про важливість настроєвості твору: «Вражіння в штуці, то якраз артистизм, і лиш артистизм робить вражіння». Такі літературознавчі засади Кобринської нагадують естетичні засади імпресіонізму. Власне оповідання «Душа» вона вважала правдиво настроєво написаною. У ньому посилюється тяжіння до саморефлексування героя, яке характерне для стильової манери митця. Цікавим є те, що в етюді присутні роздуми персонажів про мистецтво. Отець Урбанович приносить Євгенії власні твори. Він вважає, що письменник не може увійти в душу інших, тобто потрібно писати про те, що сам пережив. Натомість Євгенія вказує, що в такому випадку митець має передати враження, яке справляє подія на присутніх. Власне твір передає почування Євгенії, яка виступає локалізатором і згодом спостерігає, як Урбанович помирає. Наратор фіксує відчуття персонажа, її

спостереження за іншими людьми в екзистенційній ситуації наближення смерті. Наратор вдається до докладного опису, відтак час наратування перевищує час історії, яка відбувається за одну ніч. Сама героїня усвідомлює суб'єктивність її сприйняття та неможливість передати, те що вона пережила за цю ніч. Своєрідним підтвердженням її слів є заперечення Поповича, що він хрестився у тій ситуації. Письменниця порушила проблему творчого самовираження, чуттєвого пізнання та відійшла від реалістичної естетики.

На митця справило вплив знайомство з модерними явищами європейських літератур, у цей період вона виступає як літературний критик (наприклад пише «Про "Нору" Ібсена», «Август Стріндберг»). Не менш важливого значення мало пильне знайомство з українським фольклором, на прохання українських культурних діячів вона збирала усну народну творчість, опублікувала статтю «Символізм в народній пісні». Це зумовило зміну стильової манери письменниці. Дослідники вказують на прагнення письменниці до символістичного осмислення буття, до зображення ірраціонального, метафізичного, з цією метою Кобринська вдається використання фольклорної фантастики, до символізму та містичних мотивів.

Письменниця спостерегла : «Перше, що вражало мене в наших народних казках, що сама основа фантастична, а всі описи, характеристика людей вражають реалізмом, часом противно (але то рідкість). Однак завжди побіч світа змислового, доступного, з'являється світ інший, неясний, незрозумілий, якби надприродний, котрий в уяві простолюдина нерозлучно в'яжеться з світом реальним».[1, с.16]

Таким засадам підпорядковані твори на фантастичні, казкові мотиви: «Судильниці», «Чудовище», «Рожа». Авторка наголошувала на народній основі фантастичних сюжетів. Про «Судильниці» вона вказує: тут застановила мене віра нашого народу в фаталізм, убраний в поетичну форму птахів. В «Чортиці» виходить знов вельми цікавий погляд на талан, що походить від чорта в виді горівки. У «Рожі» зустрічаємо відомий мотив продажі душі чортові, який

виявився в нерозсудливому вчинку Марини, яка спересердя звернулася до нечистої сили. Наративний дискурс цього твору розгортається спочатку в побутовому плані стосунків хлопців та дівчат, діалогах, опису вечорниць. Після сценічного зображення реального світу розповідач при змалюванні містичних подій змінює наративний темп, який нагадує драматичний розвиток балади. З'являються символічні образи й картини. Розв'язка твору, яка описує могилу дівчини в полі, набуває риси ліричної мініатюри, поезії в прозі.

У «Судильницях» два срібно-сірі птахи віщують долю новонародженій дитині, й їхні віщування достеменно здійснюються. Образ птахів-судильниць об'єднує кілька сюжетів, про долі людей, приречених пророкуванням птахів. Мотив фатальності долі Кобринська розгортає у відмінній від соціально-побутових оповідань наративній ситуації. Розповідь стилізована під народні казки, вона не містить описів, розлогих сцен і психологічних рефлексій героїв. Більш докладно описується лише історія про відьму, ускладнена ретардаційними повторами. Останній розділ казки – антитеза до попередніх. Почувши вночі присуд дитині, яка от-от мала народитися, старий богомалець пристрасно молиться до Матері Божої. Лишень віра у всемогутню силу Богородиці дала богомольцеві змогу відвернути смертельний присуд долі. (Це до речі суперечить тезам радянських критиків творів про атеїзм письменниці.)

1899 року на шпальтах тієї ж «Буковини» Н. Кобринська опублікувала символістсько-психологічні етюди «Блудний метеор», «Омен», «Св. Отець Миколай», котрі об'єднуються в цикл. Для них характерна складна художня образність, оперування астрально-міфологічними символами, тобто це ще одна грань таланту письменниці. Ці твори засвідчили відхід Кобринської від реалістичної міметичної традиції, що засвідчила, зокрема, рецепція творів С.Єфремовим, який у статті «В пошуках нової красоти» негативно оцінив модерністські тенденції в її творчості.

Варто згадати про антивоєнні твори письменниці. На події війни Н. Кобринська відгукнулася низкою творів і готувала до друку збірку «Воєнні новели». Задум письменниці не здійснився, а з десяти творів збірки побачили світ лише шість: «Кінь», «Полишений», «Свічка горить», «На цвинтарі», «Каліка» (два останні – по смерті авторки). Доля ще чотирьох – «Тіні», «Лист», «Чи випадок» і «З-під гуку гармат» – невідома. Опрацьовуючи антивоєнну тематику Кобринська вдається до жанру етюд, в якому розгортається ліричний наратив («Свічка горить», «На цвинтарі»). Натомість в «Каліці» бачимо психологічний аналіз буття героїв виражений засобами, випробуваними Кобринською у соціально-побутових оповіданнях. Воєнну тематику Н. Кобринська продовжила алегоричним оповіданням «Брати (авторський підзаголовок Казка)» (1917), що одягнене в шати літературної казки. Стара бабуся-зима, відвідуючи землю, стає свідком кривавих і трагічних подій світової війни. Вона спостерігає братання двох українців, що опинилися по різні боки барикад, котре є прообразом визволення українського народу й об'єднання українських держав.

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Наративний дискурс прози Н.Кобринської розвивався в руслі притаманних українській літературі періоду кінця ХІХ – початку ХХ ст. тенденцій психологізації, моделювання суб'єктивної картини світу. Звідси герої оповідань Кобринської рефлексують над новими для них життєвими ситуаціями та випробуваннями зумовлені соціальним розвитком, стереотипами жіночої ролі в суспільстві. Сповідальні міркування персонажа інтегруються у мовлення наратора. Саме розповідач є творцем у наративному дискурсі митця «настроєвої» течії, як її розуміла сама письменниця. Йому відводиться роль передати, сформулювати враження персонажа, виділити мотиви вчинків, соціальні детермінанти життєвої ситуації, що впливають на людину. Така наративна стратегія використовувалась Кобринською і в творах, які руйнують традиційну наративну схему реалістичної прози.

Використовуючи оригінальну образність з царини народної міфології й фольклору, зі сфери містичного й поза реального, Кобринська відкидає міметичну настанову, прагнучи до символізації як виразу трагічної настроєвості. Цю інтенцію спостерігаємо і в ліричних мініатюрах, психологічних етюдах, психограмах.

Література:

1. Грушевський М. Наталія Кобринська. Літературно-науковий вістник. 1900. Т.9. Кн.1.
2. Кобринська Н. Дух часу. Львів: Каменяр, 1990. 351 с.
3. Легкий М. Проза Наталії Кобринської: ідейно-естетична еволюція й поетика. *Українське літературознавство*. Вип. 75. 2012. С.95-115.
4. Томчук Л. Слово сповідальне. Українська жіноча проза (1887-1914). К.: В-во НПУ ім. М.П.Драгоманова, 2010. 334 с.
5. Швець А. Жінка з хистом Аріадни. Життєвий світ Наталії Кобринської в генераційному, світоглядному та творчому вимірах. Львів, 2018. 752 с.
6. Швець А. Модернізм Наталії Кобринської в літературно-критичному дискурсі *fin de siècle* (проблеми рецепції). *Наукові записки ТНПУ ім.В.Гнатюка. Серія Літературознавство*. Вип.36. Тернопіль. 2012. С.180-185.

References:

1. Hrushevskiyi M. Nataliia Kobrynska. *Literaturno-naukovyi vistnyk*. 1900. T.9. Kn.1.
2. Kobrynska N. *Dukh chasu*. Lviv: Kameniar, 1990. 351 s.
3. Lehkyi M. *Proza Natalii Kobrynskoï: ideino-estetychna evoliutsiia y poetyka*. *Ukrainske literaturoznavstvo*. Vyp. 75. 2012. S.95-115.
4. Tomchuk L. *Slovo spovidalne*. *Ukrainska zhinocha proza (1887-1914)*. K.: V-vo NPU im. M.P.Drahomanova, 2010. 334 s.
5. Shvets A. *Zhinka z khystom Ariadny. Zhyttievyi svit Natalii Kobrynskoï v heneratsiinomu, svitohliadnomu ta tvorchomu vymirakh*. Lviv, 2018. 752 s.
6. Shvets A. *Modernizm Natalii Kobrynskoï v literaturno-krytychnomu dyskursi fin de siècle (problemy retseptsii)*. *Naukovyi zapysky TNPU im.V.Hnatiuka. Seriiia Literaturoznavstvo*. Vyp.36. Ternopil. 2012. S.180-185.

ЗМІСТ

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА	3
СВІТЛАНА БОРОДИЦА	
ІСТОРИОСОФСЬКИЙ КОД В ІСТОРИЧНІЙ ПОВІСТІ «ШЕСТИКРИЛЕЦЬ»	
КАТРИ ГРИНЕВИЧЕВОЇ	3
ЛЕСЯ ВАШКІВ	
РИСИ ТВОРЧОГО ПОРТРЕТА ЛЕСІ УКРАЇНКИ-ДРАМАТУРГА	14
М.П. ГНІЗДИЦЬКА	
ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОГО ПИСЬМЕНСТВА КРИЗЬ ПРИЗМУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕЇ	
ЮРІЯ КОСАЧА В ЕСЕ «НА ВАРТІ НАЦІЇ»	35
НАТАЛІЯ КАРАЧ	
ЛІТЕРАТУРНО-КРИТИЧНА РЕЦЕПЦІЯ ПРОЗИ ІРИНИ ВІЛЬДЕ	51
Р.А. КОХАН	
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНА ПАРАДИГМА РАДОСТІ В СУЧАСНІЙ ПРОЗИ	
ПРОДІТЕЙ: ПОЕТОЛОГІЧНА ПЕРСПЕКТИВА	65
О.П. КУЦА	
ТВОРЧІСТЬ Т. ШЕВЧЕНКА У ДРАГОМАНІВСЬКІЙ ПРОГРАМІ «НОВОГО	
ВИДУ» УКРАЇНСТВА	77
ЛАРИСА КУЦА	
СИНТЕЗ ДУШЕВНОГО І ПЕЙЗАЖНОГО «ПЛЕНЕРИЗМУ» У ЗБІРЦІ ІВАНА	
ФРАНКА «ІЗ ДНІВ ЖУРБИ»	94
ІРИНА РОЗДОЛЬСЬКА	
СТРИЛЕЦЬКИЙ ШЕВЧЕНКОЗНАВЧИЙ МЕМОРАТ: ЖАНРОВІ ТА ГЕНЕРАЦІЙНІ	
ОСОБЛИВОСТІ	107
ТЕТЯНА СКУРАТКО	
ОСОБЛИВОСТІ ПОЕТИКИ ПОЕМИ І. ДРАЧА «ЛЕОНАРДО ДА ВІНЧІ»	122

ОЛЕКСАНДР ТКАЧУК

ТРАНСФОРМАЦІЯ НАРАТИВНИХ ТЕХНІК У МАЛІЙ ПРОЗІ НАТАЛІ
КОБРИНСЬКОЇ 133

ТЕОРІЯ ЛІТЕРАТУРИ 146

МАРІЯ ДАНИЛЕВИЧ

ПАВЛО ГРАБОВСЬКИЙ ПРО РОСІЙСЬКОМОВНІ ПЕРЕКЛАДИ ТВОРІВ
ШЕВЧЕНКА: ДЕТЕРМІНАНТИ ПЕРЕКЛАДАЦЬКИХ ДІЙ 146

РЕЦЕНЗІЇ 160

ЛЕСЯ ВАШКІВ

«Я НЕ ДІЙШОВ ДО ВЕСНЯНОГО САДУ...» 160

МИКОЛА ЗИМОМРЯ, МИКОЛА ТКАЧУК

ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ РЕАЛЬНОСТІ КРИЗЬ ПРИЗМУ
ПОСТПОСТМОДЕРНІСТСЬКОЇ ПРОЗИ 167

Періодичне видання – виходить двічі на рік

Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Літературознавство: Збірник наукових праць / За ред. д.ф.н. Ткачука М.П. – Тернопіль: ТНПУ, 2019. – Вип. 51. –187 с.

Науковий редактор – Микола Платонович Ткачук
Технічний редактор – О.М.Ткачук

Здано до складання 9.12. 2019. Підписано до друку 12 12.
2019.

Формат 60×90 / 8. Папір офсетний. Гарнітура академічна.
Ум. друк. арк. 36 Тираж 300

Редакційно-видавничий відділ Тернопільського
національного педагогічного університету імені Володимира
Гнатюка

46004, м. Тернопіль, вул. М.Кривоноса, 2, ауд. 81.